

Spolurozhodování zaměstnanců v Německu

Spolurozhodování zaměstnanců se týká všech – německých i zahraničních pracovníků. Zaměstnanecké rady jsou v podniku k dispozici pro všechny pracovníky. Ale co je to vlastně rada zaměstnanců? Jaké má úkoly a jaké výhody přináší? Německá konfederace odborových svazů (DGB) přináší přehledné a srozumitelné informace – v 12 různých jazycích.

1. Co je rada zaměstnanců?

Rada zaměstnanců zastupuje zájmy zaměstnanců v podniku a může jejich jménem vyjednávat se zaměstnavatelem. Její práva upravuje zvláštní zákon („zákon o organizaci práce v podniku“) a zaměstnavatel je povinen daná práva respektovat. Tato práva se nazývají práva na spolurozhodování. V souvislosti s činností rady zaměstnanců se mluví také o právech účasti na řízení. V Německu mohou zaměstnanci volit členy rady zaměstnanců jednou za čtyři roky v tajné volbě. Rady zaměstnanců prosazují zájmy všech pracovníků bez ohledu na jejich původ nebo stav povolení k pobytu. Hájí také agenturní zaměstnance.

2. Jaké má rada zaměstnanců úkoly?

Rada zaměstnanců obecně dohlíží na to, aby zaměstnavatel dodržoval všechny předpisy ve prospěch zaměstnanců, tj. zákony, kolektivní smlouvy, podnikové dohody apod.

V mnohých otázkách musí zaměstnavatel radu zaměstnanců pouze informovat nebo jí dát prostor k vyjádření.

Důležité: Ke každé výpovědi ze strany zaměstnavatele se musí vyjádřit rada zaměstnanců. V jiných oblastech má rada zaměstnanců rozsáhlejší práva a může se podílet na konkrétních rozhodnutích – odtud termín práva na spolurozhodování:

- pracovní doba, rozvrh směn a přesčasy,
- zařazení do skupin, výkonnostní prémie a úkolová mzda,
- školení a další vzdělávání,
- bezpečnost a ochrana zdraví při práci,
- ochrana osobních údajů,
- pracovní procesy a uspořádání pracoviště.

Rada zaměstnanců musí rovněž zajistit, aby zaměstnanci nebyli diskriminováni, například na základě původu, národnosti, pohlaví, sexuální identity, náboženství, politických názorů nebo odborové činnosti. Mezi její úkoly patří také podpora integrace zahraničních pracovníků a vyžadování opatření od zaměstnavatele na boj proti rasismu v podniku.

3. Jaká práva má rada zaměstnanců?

Práva na spolurozhodování podle zákona mohou uplatňovat pouze rady zaměstnanců, nikoli jednotliví zaměstnanci. Bez rady zaměstnanců není možné skutečné spolurozhodování.

Je-li zvolena rada zaměstnanců, zaměstnavatel ji nemůže rozpustit.

4. Jaké výhody vám přinese rada zaměstnanců?

Podniky se zaměstnaneckými radami:

- vyplácí v průměru vyšší mzdy, protože se zde častěji uplatňuje kolektivní smlouva,
- mají bezpečnější pracoviště,
- jsou transparentnější a spravedlivější,
- upravují zaměstnanecké penzijní pojištění,
- zajišťují lepší rovnováhu mezi pracovním a soukromým životem,
- nabízí rozsáhlejší možnosti vzdělávání,
- jsou produktivnější,
- investují intenzivněji do ekologických opatření.

v případě dotazů nebo problémů na pracovišti se můžete vždy obrátit na zaměstnaneckou radu.

5. Od kolika zaměstnanců vzniká nárok na radu zaměstnanců?

Rada zaměstnanců může být zvolena ve všech podnicích s pěti a více zaměstnanci. Velikost rady zaměstnanců závisí na počtu zaměstnanců:

- 5–20 zaměstnanců: 1 člen rady zaměstnanců,
- 21–50 zaměstnanců: 3 členové rady zaměstnanců,
- 51–100 zaměstnanců: 5 členů rady zaměstnanců,
- 101–200 zaměstnanců: 7 členů rady zaměstnanců
- atd.

Čím více zaměstnanců, tím větší závodní rada.

6. Kdo může volit radu zaměstnanců?

Volit mohou všichni pracovníci, kterým je 16 a více let. Státní příslušnost nehraje roli. Volit mohou také:

- učni,
- zaměstnanci na částečný úvazek,
- zaměstnanci na dobu určitou,
- agenturní zaměstnanci, kteří jsou ve společnosti zaměstnáni déle než 3 měsíce.

7. Kdo se může stát členem rady zaměstnanců?

Kandidátům na členství v zaměstnanecké radě musí být alespoň 18 let a musí pracovat v podniku minimálně šest měsíců.

Pro každého, kdo je členem rady zaměstnanců nebo kandidátem do rady zaměstnanců, navíc platí zvláštní ochrana před propuštěním. Podrobné informace získáte od své odborové organizace DGB:

<http://www.dgb.de/gewerkschaften-im-dgb>

8. Kdy lze volit radu zaměstnanců?

V podnicích bez rady zaměstnanců se mohou první volby uspořádat kdykoli.

V případě stávajících zaměstnaneckých rad se volby konají v celém Německu jednou za čtyři roky – nejbližším termínem je nyní období od března do května 2026.

9. Mají všechny podniky radu zaměstnanců?

Existuje bohužel mnoho podniků, které radu zaměstnanců nemají. Malé podniky, jako je zubařská ordinace, trafika nebo instalatérská firma, mají často méně než pět zaměstnanců. V trochu větších podnicích často neexistuje

žádná rada zaměstnanců, protože zaměstnanci ji nepovažují za potřebnou. Nebo nemají dostatek odvahy volby uspořádat. Ve větších podnicích, hlavně v průmyslu, rada zaměstnanců existuje téměř vždy.

Iniciativa k volbám do zaměstnanecké rady musí vzejít od zaměstnanců.

Zaměstnavatel musí zůstat neutrální. Nesmí zasahovat. Pokud se pokusí zabránit zřízení rady zaměstnanců, vystavuje se trestnímu stíhání!

10. Jaký je rozdíl mezi radou zaměstnanců a odborovou organizací?

Rada zaměstnanců je volena všemi zaměstnanci a zastupuje všechny zaměstnance v podniku.

Odborová organizace není naopak vázána na jeden podnik, ale zastupuje jedno nebo více odvětví. Odbory zde zastupují zájmy zaměstnanců jako celku a vyjednávají například kolektivní smlouvy, které upravují mimo jiné mzdy, týdenní pracovní dobu a nárok na dovolenou a které se vztahují na zaměstnance v daném odvětví. Členem odborové organizace se může stát každý. Osm největších odborů v Německu je členem konfederace německých odborových svazů:

- OS železnic a dopravy (EVG),
- OS policie (GdP),
- OS výchovy a vědy (GEW),
- OS stavebnictví, zemědělství a životního prostředí (IG BAU),
- OS hornictví, chemie a energetiky (IG BCE),
- OS pracovníků v kovoprůmyslu (IGM),
- OS pracovníků v potravinářském průmyslu a gastronomii (NGG),
- sdružený OS služeb (ver.di).

Rada zaměstnanců a odbory sledují velmi podobné cíle. Pokud jsou zřízeny rady zaměstnanců, odbory je často podporují. Odborové organizace také například nabízejí semináře o zaměstnaneckých radách a poskytují radám zaměstnanců informace a poradenství.